LAUSUNTO 14.2.2022

Keskuskauppakamari

Lausunto eduskunnan talousvaliokunnalle Suomen ennakkovaikuttamislinjauksista EU:n tulevaan raaka-ainealoitteeseen

Keskuskauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua eduskunnan talousvaliokunnalle valtioneuvoston kirjelmästä koskien Suomen ennakkovaikuttamislinjauksia EU:n tulevaan raaka-ainealoitteeseen (E 160/2022 vp).

Eurooppa on erittäin riippuvainen EU:n ulkopuolelta tuotavista kriittisistä raaka-aineista. Kriittisten raaka-aineiden saatavuus on olennainen osa vihreän siirtymän ja digitalisaation onnistunutta toteuttamista ja Euroopan geopoliittisten haavoittuvuuksien vähentämistä. Siksi on tervetullutta, että komissio valmistelee toimenpiteitä raaka-aineiden tuotantoketjujen monipuolistamiseksi ja kriittisten riippuvuuksien vähentämiseksi. Raaka-aineiden toimitusketjujen turvaaminen on myös osa 1.2. julkaistua komission tiedonantoa Euroopan vihreän teollisuuden edistämisestä vastauksena Yhdysvaltain IRA-pakettiin.

E-kirjelmässä kuvattu valtioneuvoston kanta vastaa hyvin näkemyksiä, joita myös Keskuskauppakamari on esittänyt asiaa koskevassa jaostokäsittelyssä. Keskuskauppakamari korostaa, että kriittisten raaka-aineiden saatavuuden turvaamisessa olennaista on 1) raaka-aineiden hankinta, esiintymien kartoittaminen ja jalostus Euroopassa (kaivostoiminta, malminetsintä ja jalostus) 2) toimitusketjujen monipuolistaminen EU:n ulkopuolelta 3) materiaalitehokkuuden parantaminen 4) kiertotalouden vahvistaminen 5) uusien ja korvaavien materiaalien kehittäminen.

Kaivostoiminnan, malminetsinnän ja mineraalien ja malmien rikastamisen toimintaedellytykset Euroopassa ympäristönsuojelusta tinkimättä ovat tärkeä perusta sille, että EU:n raaka-aineomavaraisuus vahvistuu. EU:n ei kuitenkaan ole mahdollista saavuttaa täydellistä raaka-aineomavaraisuutta, joten monipuolisten ja luotettavien toimitusketjujen merkitys on suuri. EU:n Global Gateway -investointistrategia voi toimia välineenä raaka-ainekumppanuuksien muodostamisessa esimerkiksi EU:n ja Afrikan maiden välille.

Samalla jo käytössä olevien raaka-aineiden kiertotaloutta on vahvistettava ja raaka-aineita hyödynnettävä tehokkaammin tuotannossa. Materiaalitehokkuudella on suora merkitys raaka-aineiden riittävyyden kannalta. Muun muassa akkuihin tarvittavan litiumin määrä on vähentynyt teknologian kehittymisen ansiosta. Kierrätys voi kattaa rajallisen, mutta merkittävän osan materiaalitarpeista. Esimerkiksi sähköautoihin tarvittavien akkujen raaka-aineista arviolta 10 % voi olla kierrätyspohjaisia vuonna 2030.

TKI-toimintaan panostaminen on tarpeellista uusien materiaali-innovaatioiden kehittämiseksi. Innovaatiot voivat esimerkiksi vähentää kriittisten raaka-aineiden tarvetta tai tuottaa kokonaan

uusia raaka-aineita vastaavaan käyttötarkoitukseen. Grafiittia akuissa korvaava ligniinin jaloste on esimerkki biopohjaisesta tuotteesta, joka korvaa vahvasti yksittäisestä maasta tuontiin perustuvaa materiaalia ja siten vahvistaa Euroopan raaka-aineomavaraisuutta ja vähentää riippuvuuksia. On erittäin hyvä, että biopohjaiset materiaalit on erikseen tunnistettu valtioneuvoston kannassa.

Tutkimus, tuotekehitys ja osaaminen edellyttää pitkäjänteisiä panostuksia. Standardeilla on tärkeä rooli sekä sisämarkkinoilla että kansainvälisesti liittyen kriittisiin raaka-aineisiin ja niihin liittyviin innovaatioihin. Eurooppalaisen standardointijärjestelmän kehittäminen on tästäkin näkökulmasta tärkeää. On olennaista kuulla yrityksiä ja niiden tulee olla jatkossakin mukana raaka-aineisiin liittyvässä standardisointityössä. Kriittisiin raaka-aineisiin liittyvät liikesalaisuudet tulee huomioida asianmukaisesti.

Suomella on EU:n raaka-ainealoitteen toimeenpanoon paljon annettavaa esimerkiksi korkean biomateriaalien, materiaalitehokkuuden ja kiertotalouden osaamisen ansiosta. Suomessa harjoitettava kaivostoiminta ja mineraalien ja malmien jatkojalostus on tärkeää sekä Suomen että laajemmin Euroopan ja Euroopan Unionin raaka-aineomavaraisuuden kannalta. Suomi on esimerkiksi yksi Euroopan suurimmista platinaryhmän metallien tuottajista ja Kiinan jälkeen maailman toiseksi suurin koboltinjalostaja. Useilla kriittisillä metalleilla ja mineraaleilla on hyvä esiintymispotentiaali Suomen kallioperässä.

Lopuksi, Keskuskauppakamari pitää yleisesti hyvänä, että Suomi muodostaa ennakkovaikuttamislinjauksia keskeisiin EU:n lainsäädäntöhankkeisiin ja ohjelmiin liittyen. Oikea-aikainen ja aloitteellinen vaikuttaminen sitä tukeva kannanmuodostus on kriittisen tärkeää Suomen näkökulmien kuulumiseksi EU:n päätöksenteossa. Siten on arvokasta, että raaka-ainealoitteeseen on laadittu ennakkovaikuttamiskannat.

Kunnioittavasti,

Teppo Säkkinen
Elinkeino- ja ilmastoasiantuntija
Keskuskauppakamari